

a kormányzó ellenjegyzéséhez, de Horthy még arról a jogáról is lemondott, hogy ezeket előzetesen neki bemutassák. Ezzel a magatartással, mint Macartney professor helyesen megjegyezte, Horthy „nem tett egyebet, mint Poncius Pilátus: mosta kezeit, de nem javasolta elutasításra a németek egyetlen kérését sem”³¹. A történelem menete világosan mutatja, hogy a német követeléseket vissza lehetett volna utasítani, vagy szabotálni lehetett volna – ez történt Bulgáriában, Romániában és Franciaországban is, valamint 1944 júliusában a budapesti zsidók esetében –, ha Horthynak és a magyar hatóságoknak valóban fontos lett volna zsidó hitű vagy származású állampolgárainak sorsa. A németek – mint azt az 1944 júliusa utáni események mutatták – teljesen tehetetlenek lettek volna a magyar hatóságok buzgó és hatékony együttműködése nélkül.

Horthy magatartását feltehetően az a szemmel látható meggyőződése határozta meg, hogy a németeket csak az a „néhány százezer zsidó munkás” érdekli, akikre hadiiparuknak van szüksége, s akiknek átadásába a klessheimi kastélyban nem hivatalosan beleegyezett. Talán azt gondolta, hogy a „zsidó munkások” átadásával nemcsak kielégítené Németország „jogos” igényeit, és siettetné a megszállás végét, hanem megszabadulna az általa nyíltan megvetett „galíciai zsidóktól” is. Végül pedig az is elképzelhető, hogy egyszerűen korábbi miniszterelnöke tanácsát követte, akinek ítéletét és barátságát igen nagyra értékelte. Kállay azt tanácsolta, hogy tartson ki, mentse meg a hadsereg sérthetlenségét és egységét, valamint „Lehetőleg vonuljon vissza a kormányzó úr az egyes ügyek intézésétől.”³²

Horthy nyilvánvaló döntése az volt, hogy a Sztójay-kormányznak szabad kezet ad a zsidókérdés kezelésében. A háború alatt és után ezt a magatartást sokan élesen bírálták. Köztük volt Mester Miklós, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium államtitkára is. Mester, aki Imrédy jobboldali radikális képviselője volt, 1944 nyarán élesen németellenes álláspontot foglalt el, és szoros kapcsolatban állt az ellenzék vezetőivel, valamint Bereczky Alberttal és Komoly Ottóval. Egy Komollyal augusztus 25-én folytatott beszélgetésben Mester nyíltan kijelentette, hogy „el kell ítélnie a kormányzót, mert kezdetben nem érdekelt a dolog [a zsidókérdés]”³³.

Elég valószínű, hogy Horthy egyszerűen nem ismerte fel, mi következik abból, amibe Klessheimben beleegyezett. A látogatás idején már elmult 76 éves, és számos kortárs szerint nemcsak politikailag volt alkalmatlan, hanem a szenilitás sok tünetét is mutatta. Néha emlékezetkihasználásban is szenvedett, gondolatai elkalandoztak, gyakran önmagát ismételte. Egyes ellenfelei, köztük Veessenmayer, a kormányzó gyengeségeit saját érdekeik előmozdítására használták ki.

Második, 1943. december 14-i magyarországi jelentésében Veessen-